

Odlingsåtgärder 2006

MI1001

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
A Administrativa och legala uppgifter	2
A.1 Ämnesområde.....	2
A.2 Statistikområde.....	2
A.3 SOS-klassificering.....	2
A.4 Statistikansvarig.....	2
A.5 Statistikproducent.....	2
A.6 Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8 Gallringsföreskrifter	3
A.9 EU-reglering	3
A.10 Syfte och historik.....	3
A.11 Statistik användning.....	3
A.12 Uppläggning och genomförande.....	4
A.13 Internationell rapportering	4
A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	4
B Kvalitetsdeklaration	4
B.0 Inledning	4
B.1 Innehåll	5
1.1 Statistiska målstorheter	5
1.1.1 Objekt och population	5
1.1.2 Variabler	5
1.1.3 Statistiska mått	6
1.1.4 Redovisningsgrupper	6
1.1.5 Referenstider	6
B.2 Tillförlitlighet.....	6
2.1 Tillförlitlighet totalt	6
2.2 Osäkerhetskällor	7
2.3 Redovisning av osäkerhetsmått	8
B.3 Aktualitet	8
3.1 Frekvens	8
3.2 Framställningstid	8
3.3 Punktlighet	8

<i>B.4</i>	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet.....</i>	<i>8</i>
4.1	Jämförbarhet över tiden	8
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	9
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	9
<i>B.5</i>	<i>Tillgänglighet och förståelighet.....</i>	<i>9</i>
5.1	Spridningsformer	9
5.2	Presentation	9
5.3	Dokumentation	9
5.4	Tillgång till primärmaterial	9
5.5	Upplysningstjänster	9

A Administrativa och legala uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Miljö

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Gödselmedel och kalk

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS)

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se http://www.scb.se/templates/Standard_55322.asp

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: SCB RM/MIT

Postadress: Box 24300, 104 51

Stockholm

Besöksadress: Karlavägen 100, 115 81

Stockholm

Kontaktperson: Heléne Wikström

Telefon: 08-5069 4089

Telefax: 08-5069 4763

E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: SCB RM/MIT

Postadress: Box 24300, 104 51

Stockholm

Besöksadress: Karlavägen 100, 115 81

Stockholm

Kontaktperson: Heléne Wikström
Telefon: 08-5069 4089
Telefax: 08-5069 4763
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Ingen gallring av mikrodata har skett sedan undersökningen inleddes 1988.

A.9 EU-reglering

Ingen EU-reglering finns

A.10 Syfte och historik

Produkten ingår i den löpande statistiken över jordbrukets gödselmedelsanvändning. Undersökningsserien inleddes 1988 och undersökningar har fr.o.m. 1991 genomförts med två års intermittens.

Statistiken används bland annat för att utvärdera de miljömål inom växtnäringområdet som ställts upp av regering och riksdag men även för att följa upp en del av de miljökampanjer som genomförs av LRF och jordbrukets olika branschorganisationer.

Primäruppgifterna till statistiken ska även ge underlag för annan miljöstatistik på jordbrukets område t.ex. växtnäringens balans.

A.11 Statistikanvändning

Statistikens användare är främst:

- Statens jordbruksverk och Naturvårdsverket för uppföljning av miljömål som berör näringsläckage till luft och vatten samt utvärdering av och beslut om åtgärder för att nå målen för rådgivning m.m.,
- Länsstyrelser och andra regionala organ för regional uppföljning och rådgivning,
- Sveriges lantbruksuniversitet, liksom annan utbildning, för undervisning och forskning,
- LRF, miljöorganisationer och allmänheten som underlag för debatten om jordbrukets miljöpåverkan.

A.12 Uppläggnings och genomförande

Uppgiftsinsamlingen sker genom enkätutskick till jordbrukarna efter odlingsårets slut. Svar inväntades fram till 13 november. När enkätundersökningen avslutas gjordes ett urval bland de som ännu inte svarat på enkäten. Dessa intervjuades per telefon under perioden 15 december till 9 januari .

Uppgifterna avser växtodlingsåret 2005/2006.

Urvalet är stratifierat efter landets åtta produktionsområden (PO8). Estimation görs stratumvis med rak uppräknings inom strata med kompensation för bortfall. Se vidare avsnitten 2.2.1 (Urval) och 2.2.4 (Svarsbortfall)

A.13 Internationell rapportering

Inte aktuellt

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga större förändringar planeras för närvarande. Mindre variationer mellan undersökningarna förekommer.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Odlingsåtgärder var tidigare en del av SCB:s Gödselmedelsundersökning (GU) men har nu tagits bort därur för att istället genomföras separat.

SCB:s Gödselmedelsundersökningar (GU) inleddes 1988 med syfte att ge kunskap om användningen av mineral- och stallgödsel regionalt och för enskilda grödor. Sådan kunskap behövs i första hand för uppföljning av uppsatta miljömål, som underlag för näringsläckageberäkningar till luft och vatten och för rådgivning inom växtnäringsområdet.

Ur miljösynpunkt är förlusterna av kväve och fosfor av störst betydelse. För att minska förlusterna omfattas svenskt jordbruk av flera miljöpolitiska beslut. Jordbrukarnas val av brukningsmetoder inverkar på jordbrukets miljöbelastning i form av utsläpp av näringsämnen till luft, mark och vatten.

Odlingsåtgärder och GU publiceras alternerande vartannat år i ett statistiskt meddelande. I samma serie, serie MI (tidigare Na) 30, publiceras även årlig försäljningsstatistik för mineralgödsel och för kalk till jordbrukssektorn. Här redovisades också vissa år, i separata rapporter, näringsämneskvantiteterna enligt GU, nedbrutna på avrinningsområden. 1995 utgavs en sammanställning av långa regionala tidsserier över försäljningen av mineralgödsel och kalk, samt

produktionen av stallgödsel.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

De statistiska målstorheter, som är föremål för undersökning, utgörs av summor, medelfel och andelar. Dessa är mått på om träda/slåttervall finns på gården, ålder och etablering av träda, hur många gånger och tidpunkter då växtligheten slås av, om vårkorn/havre/höstspannmål fanns på gården, vad som fanns på vårkorn- havre- eller höstspannmålsfältet under 2005, hur vårkorn- havre- eller höstspannmålsfältet bearbetades under 2005 samt när detta gjordes. Dessutom finns ett avsnitt om anskaffning av stallgödsel.

1.1.1 Objekt och population

Population utgjordes 2005 av lantbruksföretag med en odlingsareal om minst 5 ha.

1.1.2 Variabler

Information om följande variabler samlas in:

- För träda (avser största trädesfältet):
 - Om träda fanns på gården under 2006.
 - Trädans ålder
 - Trädans etablering
 - Antal tillfällen då växtligheten slås av på trädesfältet under 2006

- För slåttervall (avser största fältet med slåttervall)
 - Om slåttervall fanns på gården under 2006
 - Om slåttervallen var ekologiskt odlat
 - Slåttervallens ålder
 - Om baljväxter fanns i utsädet på slåttervallen
 - Vilka baljväxtyper som i så fall fanns i detta utsäde

- För bearbetning
 - För vårkorn (avser största fältet med vårkorn):
 - Om vårkorn fanns på gården under 2006.
 - Vad som fanns på detta vårkornsfält under 2005
 - Hur fältet bearbetades efter 2005 års gröda
 - När fältet bearbetades första gången efter 2005 års gröda

 - För havre (avser största fältet med havre):
 - Om havre fanns på gården under 2006.
 - Vad som fanns på detta havrefält under 2005
 - Hur fältet bearbetades efter 2005 års gröda
 - När fältet bearbetades första gången efter 2005 års gröda

 - För höstspannmål:
 - Om höstspannmål fanns på gården som skördats under 2006.
 - Vad som fanns på detta höstspannmålsfält under 2005

- Hur fältet bearbetades efter 2005 års gröda
- När fältet bearbetades första gången efter 2005 års gröda
- Anskaffad stallgödsel 2006:
 - Om stallgödsel anskaffats under 2006
 - Vilken typ av gödsel som i så fall anskaffats (nöt-, svin-, hästgödsel eller annan typ)
 - Ungefär hur mycket gödsel som anskaffats (ton eller m³)

1.1.3 Statistiska mått

Statistiska mått som redovisas är summor, andelar och medelfel för olika grödor, förfrukter, bearbetningsmetoder och när bearbetningen gjordes, ålder på träda och slåttervall samt anskaffat stallgödsel.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Redovisning sker dels på riksnivå samt på produktionsområden (PO8).

Träda redovisas efter kort- och långliggande träda, etableringsmetod samt efter antal putsningar av denna och efter tidpunkt för första putsningen.

Ekologiskt och konventionellt odlad slåttervall redovisas var för sig. Dessutom redovisas denna efter ålder uppdelat på vilka baljväxter som där odlats.

Bearbetning redovisas i de tre sektionerna: vårkorn, havre samt höstspannmål. Redovisningen är efter förfrukt, bearbetning samt när och med vilken metod bearbetningen gjordes.

Anskaffat stallgödsel redovisas efter vilken typ av gödsel som anskaffats samt hur mycket av denna som anskaffats.

1.1.5 Referenstider

Statistik som avser odlingsåtgärder gäller växtodlingsår. Med växtodlingsår menas den tidsperiod under vilken marken används till aktuellt års grödor. Det börjar med höstsådden och pågår fram till skörden under sommaren/hösten följande år.

1.2. Fullständighet

Undersökningen täcker och beskriver väl de utvalda odlingsåtgärderna med de begränsningar urvalet sätter. Om man vill beskriva odlingsåtgärder i ett vidare miljöperspektiv, är statistiken i behov av komplettering. Exempelvis skulle det behövas en bättre koppling mellan jordarter och gårdar.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Uppgifterna om odlingsåtgärderna anses tämligen säkra. Uppgifter för stallgöd-
sel är svårare för lantbrukarna att kvantifiera.

Som helhet kan man trots osäkerhet i underlagen konstatera att beräkningarna
bygger på bästa tillgängliga data.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Lantbruksregistret för 2006 utgjorde ram för urvalet. I urvalsramen för Odlings-
åtgärder 2006 ingick 58 448 företag med en odlingsareal omfattande mins 5 ha
samt minst 0,3 ha av undersökningsgrödorna.. Ramen stratifieras i 8 strata per
produktionsområden (PO8) och totalt 3000 företag valdes slumpmässigt ut.
Urvalet är ett s.k. PoMix-urval, som är en "blandning" av Pareto π ps-urval och
OSU. Sannolikheten att komma med i urvalet är proportionell mot företagets
storlek med avseende på odlingsareal. Detta storleksmått har sedan transfor-
mats så att inga extrema inklusionssannolikheter ska förekomma. Man får då
stabilare skattningar.

Bruttourvalet resulterade i 3 000 företag och nettourvalet omfattade ca 2 386
företag.

2.2.2 Ramtäckning

Urvalsramen, LBR, torde ha små täckningsfel. I och med att urvalet till Odlings-
åtgärder dras från ett register med föregående års uppgifter uppkommer en
undertäckning avseende nystartade lantbruksföretag, som uppskattas till ca tre
procent av företagspopulationen.

Små företag med en odlingsareal mindre än 5 ha har inte ingått i 2006 års
urvalsram. Vissa lantbruksföretag förändras dessutom mellan åren på ett sätt
som gör att de hamnar fel i urvalsramen till GU. Dessa företag bedöms dock ha
liten inverkan på resultaten.

Undertäckningen antas i beräkningsmodellen ha samma värden som genomsnit-
tet för de företag som svarat inom respektive stratum.

2.2.3 Mätning

Underökningsresultaten grundar sig på jordbrukarnas uppgifter så som de svarat
i enkäten och i viss mån från de telefonintervjuer som gjordes under slutskedet
av undersökningen. De företag som telefonintervjuades var 200 st. Protokollet
finns som bilaga sist i SM:et. Det mätfel som uppkommer och som exempelvis
beror på glömska, missförstånd m.m. är mycket svårbedömt, men kan troligen i
enskilda fall vara stort. Dessutom kan osäkerheten i uppgifter om speciellt
stallgödselgivornas storlek vara betydande.

Hänsyn till osäkerhet i mätningen tas genom att redovisningen begränsats till
resultat som grundas på minst 30 observationer. Dessutom har skattningar med
ett medelfel > 35 % undertryckts i 2006 års undersökning.

2.2.4 Svartsbortfall

Objektbortfallet i undersökningen uppgick till ca 20 %. Anledningarna till bortfallet var i huvudsak vägran samt tidsbrist. I bortfallet ingår ett litet antal ofullständiga protokoll samt företag med ändrade ägarförhållanden, som ej kunnat utnyttjas i undersökningen. Utöver bortfallet av hela företag tillkommer ett partiellt bortfall av enstaka uppgifter i varierande omfattning.

I skattningsförfarandet ligger ett antagande om att bortfallet har samma förväntade medelvärde som det inkomna materialet inom respektive stratum.

2.2.5 Bearbetning

Blanketten skannades och bearbetningen av det skannade och kontrollerade materialet utfördes maskinellt i ett PC-baserat client-/serversystem.

Bearbetningsfelen torde vara små.

2.2.6 Modellantaganden

De modellantaganden som gjorts är helt i enlighet med teorin för PoMix-urval samt att bortfallet antas följa samma fördelning som de inkomna svaren, dvs. rak uppräknings inom stratan.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

I de flesta SM-tabeller för Odlingsåtgärder redovisas relativa medelfel i procent.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Undersökningen genomförs vartannat år. Enligt planerna kommer nästa undersökning att avse växtodlingsåret 2007/2008.

3.2 Framställningstid

Framställningstid är cirka 9 månader.

3.3 Punktlighet

Resultaten ska enligt planerna publiceras i maj månad året efter undersökningsåret.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Sedan avsnittet om odlingsåtgärder togs loss ur GU för att genomföras separat har även urvalsdesignen ändrats något. Dessutom är urvalsstorleken något mindre än tidigare. Jämförelser görs i rapporten med resultat från tidigare års undersökningar, utan att dessa justerats för skillnader av olika slag.

I 1995- 2005 års GU-undersökningar uttogs företagen med urvalssannolikheten proportionell mot antalet standardarbetstimmar, vilket innebar att företag med

stora djurbesättningar hade större urvalssannolikhet än företag med mindre besättningar. I 1999 års undersökning uttogs företagen, oavsiktligt, med samma sannolikhet inom respektive stratum.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

I Sverige finns ingen annan statistik med samma detaljeringsgrad. Redovisningen för grödor/grödgrupper är unik, liksom uppgifterna om stallgödsel-användningen. Internationella jämförelser saknas i stor utsträckning.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Urvalsramen LBR används också för ett flertal andra undersökningar. Definitionen av jordbruksföretag är gängse, liksom indelningarna i grödor, djurgrupper och regioner. God samanvändbarhet med annan jordbruksstatistik torde som regel föreligga. Ett problem som tillkom i 2001 års GU var IAKS samredovisning av slätter- och betesvall.

B.5 Tillgänglighet och förstaelighet

5.1 Spridningsformer

Resultaten sprids i serien *Statistiska meddelanden (MI 30 SM)*. Fr.o.m. 2001 års undersökning läggs SM-rapporten ut på SCB:s hemsida på Internet, www.scb.se. På SCB:s hemsida finns även tillgång till en kort presentation av undersökningen, samt även ett par tabeller och diagram.

5.2 Presentation

Presentation framgår av SM.

5.3 Dokumentation

Dokumentation av undersökningen sker i SCBDOK. En del dokumentation av undersökningen finns också i SM-rapporten.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärdata för enskilda företag finns sparade för alla undersökningsår från och med 1988. Specialbearbetningar utförs på uppdragsbasis. Forskare, utredare, m.fl. kan få tillgång till avidentifierat material efter särskild prövning.

5.5 Upplysningstjänster

Kontaktperson på SCB finns angiven på SM:ets första sida.